

**Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Masarykova
1000 Ljubljana**

dr. Tomaž Boh, državni sekretar

Datum: 1. 12. 2015

Zadeva: Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020

Zveza: Predstavitev strokovnih podlag za učinkovito investiranje v omrežje naslednje generacije (NGA) in doseganje ciljev Digitalne agende za Evropo, na Agenciji za komunikacijska omrežja in storitve, dne 24.11.2015

Spoštovani,

V skladu z dogovorom na javnem posvetu z dne 5.5.2015 v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije, na katerem so bili prisotni pripravljalci Strategije Digitalna Slovenija 2020 in Načrta razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020, Direktorat za informacijsko družbo (DID), predstavniki Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS), predstavniki Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK), predstavniki operaterjev elektronskih komunikacij združeni v Sekciji operaterjev elektronskih komunikacij pri Gospodarski zbornici Slovenije (SOEK) in nekaterih predstavnikov OŠO omrežij, je AKOS oblikoval ekonometrični model za izgradnjo širokopasovnega omrežja v Republiki Sloveniji. AKOS je navedeni model javnosti predstavil dne 24.11.2015.

AKOS je predstavljeni stroškovni model pripravil v najkrajšem možnem času z namenom, da ga bo DID lahko uporabil kot osnovo za izračun potrebnih investicijskih sredstev za izgradnjo širokopasovnega omrežja tako v hrbtenci kakor tudi v dostopovnem delu. Model temelji na izgradnji hrbtenci pasivnega odprtega širokopasovnega dela lokalnega omrežja do t.i. koncentracijske točke in vsebuje možnosti scenarijske analize stroškov izgradnje različnih tehnologij in kombinacij tehnologij v dostopovnem omrežju.

Na predstavitvi strokovnih podlag je bilo s strani AKOS poudarjeno, da predlagani model izgradnje širokopasovnega omrežja vključuje tri cilje, ki jih pri doseganju ciljev Digitalne agende zasleduje tudi Evropska komisija: *Inclusive* (scenarij popolne vključenosti), *Sustainable* (postavljena omrežja naj spodbujajo prihodnji razvoj) in *Smart* (gradnja naj zagotovi, da bodo stroški na uporabnika najnižji). Pri pripravi strokovnih podlag je AKOS upošteval poleg osnutka Strategije razvoja širokopasovnih omrežij tudi Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči, Digitalno agendo za Evropo in najnovejše izkušnje notifikacije krovne sheme državne pomoči za gradnjo širokopasovnih omrežij.

Po zaključeni predstavitvi AKOS pa je bilo na naše začudenje iz izjav direktorja DID razbrati, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) še vedno vztraja na stališčih, kot so nam bila ta predstavljena na sestanku dne 18.11.2015. Ključno stališče MIZŠ, ki je bilo na tem sestanku predstavljeno, se nanaša na segmentirano testiranje komercialnega interesa in sicer na področju cca. 96% gospodinjstev, hitrost dostopa do interneta 100 Mbit/s in zgolj na področju cca. 4% gospodinjstev, hitrost dostopa 30 Mbit/s.

Na ta način želi MIZŠ z javnimi sredstvi sofinancirati gradnjo omrežij ultra velikih hitrosti na področjih, kjer se že nahajajo omrežja naslednje generacije za katera pa, glede na določila Smernic Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (2013/ C 25/01) (v nadaljevanju: Smernice), veljajo posebna pravila. Teh pravil po našem mnenju pri pripravi Načrta razvoja širokopasovnih omrežij MIZŠ ni upošteval.

V nadaljevanju želimo zato pripravljalce Načrta razvoja širokopasovnih omrežij opozoriti na določbe Smernic, ki določajo pravila za sofinanciranje gradnje širokopasovnih omrežij ultra velikih hitrosti in so za združljivost Načrta razvoja širokopasovnih omrežij s pravili za dodeljevanje državnih pomoči bistvenega pomena.

Pravila za dodeljevanje pomoči za širokopasovna omrežja ultra velikih hitrosti so zapisana v poglavju 3.6. Smernic (točke 82 – 85).

Točka 82. Smernic, ki določa namen in način pomoči pri gradnji omrežij ultra velikih hitrosti navaja:

Glede na cilje Evropske digitalne agende, zlasti v zvezi z dosego 50-odstotne pokritosti z internetnimi povezavami hitrosti nad 100 Mb/s, in ob upoštevanju, da bodo zlasti končni uporabniki v mestnih območjih verjetno zahtevali večjo zmogljivost omrežja kot so jo pripravljene zagotoviti komercialni vlagatelji v bližnji prihodnosti, se z odstopanjem od točke 77¹ javno posredovanje lahko izjemoma dovoli za dostopovna omrežja naslednje generacije, ki lahko zagotovijo ultra velike hitrosti veliko nad 100 Mb/s.

V točki 83. Smernic je določeno, da se na območjih »črnih lis v dostopovnih omrežjih naslednje generacije« lahko posredovanje dovoli le, če se na podlagi naslednjih kumulativnih meril dokaže obstoj »velike spremembe« kakor je zahtevano v točki 51:

- a) *obstoječa ali načrtovana dostopovna omrežja naslednje generacije ne dosežejo prostorov končnih uporabnikov z optičnimi omrežji;*
- b) *stanje na trgu se ne razvija v smeri doseganja konkurenčnega zagotavljanja ultra hitrih storitev s povezavami s hitrostjo nad 100 Mb/s v bližnji prihodnosti na podlagi naložbenih načrtov komercialnih operaterjev v skladu s točkami 63 do 65;*
- c) pričakuje se povpraševanje po takih izboljšavah kakovosti.**

Naše mnenje je, da pripravljalci Načrta razvoja širokopasovnih omrežij na noben način niso empirično dokazali, da danes obstaja oz. da bo v naslednjih petih letih obstajalo povpraševanje po takih izboljšavah kakovosti, to je povpraševanje po storitvah hitrosti nad 100 Mbit/s. V

¹ Navedena točka definira črne lise v dostopovnih omrežjih naslednje generacije: »Če sta na zadevnem območju na voljo ali bosta v naslednjih treh letih postavljeni vsaj dve dostopovni omrežji naslednje generacije različnih operaterjev, je treba tako območje obravnavati kot »črno liso v dostopovnih omrežjih naslednje generacije«. Komisija bo upoštevala, da bi lahko državna pomoč za dodatno javno financirano konkurenčno in enako dostopovno omrežje naslednje generacije na teh področjih resno izkrivljala konkurenco in ni združljiva z notranjim trgovom v skladu s členom 107 (3) (c) PDEU.«

SOEK menimo, da slednji pogoj nikakor ni izpolnjen, kar lahko podpremo tudi s konkretnimi podatki, da končni uporabniki kljub omogočenim ultra velikim hitrostim le-teh ne uporabljajo, saj jim tega ne omogoča razpoložljiva oprema, s katero dostopajo do interneta, prav tako pa na trgu ne obstajajo storitve za povprečne končne uporabnike (niti jih ni pričakovati v obdobju do leta 2020), ki bi za svoje delovanje potrebovale tako velike hitrosti.

Iz Poročila o strošku širokopasovnega dostopa do interneta 2015² sledi, da je v Sloveniji delež vključenih paketov s hitrostmi ≥ 100 Mbit/s manjši kot 5%, s hitrostmi ≥ 30 Mbit/s manjši od 10%, delež naročnikov s hitrostmi < 10 Mbit/s pa predstavlja več kot 50% naročnikov. Če gledamo delež naročnikov po tipu storitve, je skoraj 60% tipa Trojček. Vsi ti podatki prikazujejo povpraševanje po hitrosti dostopa do interneta, ki je občutno nižja, kot jo omogočajo osnovna NGA omrežja.

Po drugi strani pa Poročilo o Evropski pokritosti s širokopasovnim omrežjem 2014³ Slovenijo uvršča precej nad povprečje EU28 s pokritostjo 78% gospodinjstev z NGA omrežjem. Torej je povpraševanje po hitrostih, ki jih omogočajo NGA omrežja občutno nižje od pokritosti (razpoložljivosti) z NGA omrežji.

Po podatkih semaforja DAE⁴ za penetracije naročnikov s hitrostjo vsaj 100 Mbit/s in upoštevanjem preteklega trenda rasti, do leta 2020 ne pridemo niti do 9 priključkov na 100 gospodinjstev⁵.

Poleg navedenega je v točki 84 Smernic navedeno, da mora organ, ki dodeljuje pomoč, dokazati tudi, da:

(a) bo imelo subvencionirano omrežje pomembne izboljšane tehnološke značilnosti in zmogljivosti v primerjavi s preverljivimi značilnostmi in zmogljivostmi obstoječih ali načrtovanih omrežij; in

(b) bo subvencionirano omrežje temeljilo na odprti arhitekturi in se bo upravljalo izključno kot grosistično omrežje; in

(c) pomoč ne bo povzročila pretiranega izkrivljanja konkurence z drugimi tehnologijami dostopovnih omrežij naslednje generacije, za katere so komercialni vlagatelji nedavno v istih ciljnih območjih izvedli precejšnje nove infrastrukturne naložbe.

V točki 85 Smernic je eksplicitno navedeno, da se:

Javno financiranje takih omrežij v okviru preskusa izravnave šteje za združljivo samo, če so izpolnjeni ti dodatni pogoji. Drugače povedano, tako financiranje bi moralo povzročiti znaten in trajnosten tehnološki napredek, ki spodbuja konkurenco in ničasne narave, ne da bi pri tem imelo nesorazmeren odvrčilen učinek na zasebne naložbe.

Iz točk 82 – 85 Smernic je razvidno, da je Evropska komisija predpisala jasne ter hkrati zahtevne pogoje, ki morajo biti predhodno izpolnjeni, da posamezno pomoč za širokopasovna omrežja ultra velikih hitrosti lahko štejemmo za združljivo s pravnim redom EU.

² BROADBAND INTERNET ACCESS COST (BIAC) 2015; graf 12 in 13, take-up rate po hitrosti dostopa in tipu storitve; <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-retail-broadband-access-prices-february-2015>

³ Broadband Coverage in Europe 2014; graf na strani 27; <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/study-broadband-coverage-europe-2014>

⁴ Semafor DAE; penetracija ≥ 100 Mbps po letih; [http://digital-agenda-data.eu/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-countries#chart={"indicator-group":"any","indicator":"bb_speed100","breakdown":"TOTAL FBB","unit-measure":"pc_lines","ref-area":\["SI"\]}\]](http://digital-agenda-data.eu/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-countries#chart={)

⁵ izračun upošteva število, da je število gospodinjstev 851.289

Po našem mnenju MIZŠ na noben način ne bo mogel dokazati, da morebitna pomoč za gradnjo izključno širokopasovnih omrežij ultra velikih hitrosti (FTTH) ne bo povzročila pretiranega izkrivljanja konkurence z mobilnimi tehnologijami, saj bodo morali slovenski mobilni operaterji do sredine leta 2017 zgraditi mobilno omrežje LTE tehnologije na najmanj 75% področij gospodinjstev, najmanj eden pa bo zagotovil pokrivanje 95 % prebivalstva in ob tem pokril najmanj 225 naselij na področjih belih lis. V veliki meri so cilji že preseženi, saj že danes dva operaterja z LTE pokrivata preko 90% prebivalstva Republike Slovenije, tretji pa je napovedal najmanj 75% pokritost prebivalstva že do konca leta 2015. V treh letih bodo mobilni operaterji poleg 150 mio EUR, ki so jih plačali za pridobitev frekvenc na frekvenčni dražbi leta 2014, investirali več kot 100 mio EUR v gradnjo najnaprednejših širokopasovnih mobilnih omrežij v Evropi.

Glede na vse navedeno operaterji člani SOEK MIZŠ ponovno pozivamo, da:

- **pri pripravi končne verzije Načrta gradnje širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020 upošteva rezultate ekonometričnega modela, ki ga je za učinkovito investiranje v omrežje naslednje generacije razvil AKOS,**
- **pri pripravi finančnega načrta upošteva dejanske stroške izgradnje omrežij kot jih je izračunal AKOS,**
- **dosledno upošteva zahtevo po tehnološki nevtralnosti,**
- **upošteva pretekle investicije operaterjev elektronskih komunikacij,**
- **analizira faktorje tveganja in predvidi način, da bodo tudi v najbolj neugodnem primeru (pomanjkanje javnih sredstev) doseženi cilji Evropske Digitalne agende 30 Mbit/s za vse, saj je Slovenija kot članica EU zavezana k dosegu tega cilja do leta 2020 ter to jasno zapiše v Načrt gradnje širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020,**
- **upošteva načelo inkluzivnosti,**
- **pri pripravi doseganja ciljev Digitalne agende za Evropo upošteva možnost, da bodo investirana zasebna sredstva bistveno odstopala od predvidenih in temu prilagodijo angažiranje javnih sredstev;**
- **v okviru omejeno razpoložljivih javnih sredstev v prvi fazi financira izgradnjo zalednih (backhaul) odprtih pasivnih povezav do koncentracijskih točk (ki naj predvidijo tehnološko nevtralne kolokacije in stolpe z optično povezavo ter elektriko),**
- **testira komercialni interes za hitrost dostopa do interneta 30 Mbit/s na celotnem ozemlju Slovenije, saj bodo le na ta način ugotovili, ali nameravajo zasebni investitorji v naslednjih treh letih na teh področjih zgraditi širokopasovno omrežje naslednje generacije.**

Kot predlagano na sami predstavitvi AKOS dne 24.11.2015, v kratkem pričakujemo sklic sestanka, na katerem bo MIZŠ predstavil naslednjo verzijo Načrta gradnje širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020, ki bo upošteval vse prej navedene elemente strokovnih podlag AKOS ter pravil za dodeljevanje državnih pomoči. Z namenom zagotavljanja večje učinkovitosti sestanka predlagamo, da MIZŠ novo verzijo strategije oz. načrta relevantnim deležnikom pošlje v pregled vsaj tri dni pred samim sestankom.

S spoštovanjem,

Dušan Zupancič
Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS

Marko Anžič
Predsednik Sekcije operaterjev elektronskih komunikacij SOEK pri ZIT, GZS

V vednost:

- Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za finance